

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Пелагия Михайлова Терзийска, ЮЗУ „Н. Рилски“ – Благоевград на дисертационен труд на тема: „РОЛЯТА НА СТРАТЕГИЧЕСКОТО ЛИДЕРСТВО В СТРУКТУРНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА КРИЗИ“, за получаване на образователната и научна степен „доктор“ в Професионално направление 1.1. Теория и управление на образованието, Докторска програма „Управление на образованието“

Автор: Хилда Хасан Нарч

Настоящата рецензия е изготвена на основание заповед № 698/05.04.2023 г на ректора на Югозападен университет „Неофит Рилски“, както и на решение на научното жури.

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Процедурата и представеният комплект от документи е съобразен със ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, Правилника за развитие на академичния състав на Югозападния университет.

Хилда Нарч е докторант в самостоятелна форма на обучение (на английски език) в катедра „Управление на образованието и специална педагогика“ при Факултета по педагогика на ЮЗУ „Неофит Рилски“, Благоевград.

Докторант Нарч завършва през 2000 г. ОКС „Бакалавър“, специалност Обществено здраве - Медицинска лаборатория и технология в Ливански университет – Бейрут, Ливан. На основата на усвоените в него знания и умения работи няколко години като лабораторен технолог, а в периода 2008-2022 е учител по обществено здраве за ВТ 1, ВТ 2 и ВТ 3 в Chouweifat – Ливан

През 2017 в Модерен университет за науки и технологии – Бейрут придобива магистърска степен по образователен мениджмънт. Защитава дипломна теза: „Управление на лидерството в образователния сектор“. От тогава професионалното развитие на Хилда Нарч продължава в тази посока. Зачислена е като докторант в Докторска програма „Управление на образованието“ в ЮЗУ „Неофит Рилски“ и продължава изследванията си в държавните училища в Ливан по проблеми на стратегическото лидерство.

1. Актуалност на тематиката

Значимостта на стратегическото лидерство за ефективното управление на образователните организации, за успешното планиране и подобряване на управлението на кризи в тях нараства все повече в днешния глобализиран свят. Управленските умения и личностните качества на стратегическия лидер, познаването на вътрешните и външните променливи, които възпрепятстват или му помагат да управлява структурните кризи са от съществена важност за повишаване на училищната ефективност и за подобряване, и напредъка в училищното представяне.

Необходимо е развитие на способността на лидера за умело стратегическо планиране и прилагане на ефективни практики при справяне с управлението на училищни структурни кризи - факт, който доказва актуалността на изследвания от Хилда Нарч проблем.

2. Представяне на труда и оценка на съдържанието

Представеният за рецензиране дисертационен труд съдържа 186 страници, от които 161 страници основен текст.

В структурно отношение включва резюме, увод, три глави, препоръки, библиография разположена на 17 страници и 8 страници приложения.

Библиографията съдържа 300 заглавия на английски и арабски език, включително и интернет източници.

В текста са включени, 41таблици и 7 фигури. Като обем, структура и съдържание дисертационния труд отговаря на изискванията за придобиване на ОНС „Доктор“ по формални показатели.

В увода докторантката посочва значимостта на направеното изследване, подчертава връзката на стратегическото лидерство с управлението на структурни кризи в държавните училища. Изброява основните термини използвани в дисертационния труд - стратегическо лидерство, стратегически лидер, стратегически планове, стратегическа визия, кризисен мениджмънт, криза, управление на риска. Към всеки от тях дава кратко обяснение за същността му според избран от докторантката автор.

Представя описателно целта на изследването, многословно обекта и предмета на изследване. Формулира 3 задачи и 5 хипотези на изследване. Посочва изследователски въпрос, етапите, ограниченията, както и променливите, които се използват в изследването.

Първа глава представя теоретичен преглед на стратегическото лидерство, на кризи и кризисен мениджмънт в институциите, значимостта на стратегическото

лидерство за справяне с кризи и тяхното управление. На основата на теоретичното проучване докторант Нарч прави коментари относно стратегическото лидерство като независима променлива; връзката между управлението на кризи в училище и организационните ценности, опита и курсовете за обучение, включително влиянието на някои променливи върху успеха или неуспеха на управлението на кризи при сблъсък с рискове в различни образователни и други сектори. Фокусира вниманието върху аспекти в „изследователската празнина“ - недостиг на проучвания за ролята на стратегическия лидер в управлението на структурните кризи, значението на корелацията на стратегическия процес с практиките на стратегическия лидер; връзката между вътрешната и външната среда със стратегическото лидерство и влиянието му върху управлението на кризите.

Във втора глава акцент се поставя върху променливите, които оказват влияние върху функциите на стратегическото лидерство при управлението на криза в образованието. Последователно се разглежда ролята на стратегическото лидерство в процеса на създаване на конструктивен диалог и комуникация, между всички членове на организационната структура, на подходяща вътрешна среда за постигане на целите на институцията. Конкретизират се характеристики на стратегическото лидерство, както и стратегически лидерски стилове, и най-важните умения, които стратегическият лидер трябва да притежава. Посочват се фактори на средата и тяхното въздействие върху стратегическото лидерство, както и връзката на организационната култура и на иновациите с него.

За целите на изследването докторант Нарч проучва схващания свързани с причините за възникване на кризи, техните характеристики и видове, етапи на развитие на кризата, методи и екипи за нейното управление, включително и значимостта на информационните и комуникационни системи за управление на кризи в училище. Обобщава влиянието на структурните кризи върху безопасността и сигурността на училищата, причините пораждащи негативни последици като лошо оборудване на училищната стора, недобре работещо училищно ръководство, липсата на опитен ръководител, обучен в административните процеси, в способност да предвижда кризата, да разбира необходимостта от създаване на независим отдел за управление на кризи в образованието, свързан пряко с преодоляването им. Подчертава уменията на стратегическия лидер за анализиране на вътрешната и външната среда и влиянието на техните променливи върху кризите, за идентифициране на водещите причини, които ги провокират като съществено условие за избягване на кризите или ограничаване на рисковете от тях при възникването им.

Методологията на изследването и анализа на резултатите от емпиричното проучване са представени в трета глава.

Приложени са някои качествени и количествени изследователски методи.

Използваният инструмент за изследване на ролята на стратегическото лидерство при управлението на структурни кризи е анкета. Направеното емпирично изследване е основано на наблюдението на 120 директори на ливански държавни училища. Анкетата включва въпроси в три направления: в първото направление въпросите са ориентирани към събиране на лична информация за респондента; второто е насочено към проучване на вътрешната и външната среда; третото към управление на промяната и методологията, както и стил на ръководство; четвъртото съдържа осемнадесет айтема за наблюдение на управлението на кризи въз основа на диагностициране, противодействие и оценка на кризи. Въпросите отговарят на критериите за валидност и надеждност.

Използваните статистически методи за оценка на корелацията между зависимите и независимите променливи дават възможност за разширяване на знанията по изследваната проблематика и очертаване на бъдещи изследвания.

Анализът на резултатите е основание докторант Нарч да обобщи мненията на респондентите и посочи, че директорите имат способността да организират и инвестират в човешкия потенциал във вътрешната среда на училището, което може да се дължи на прякото взаимодействие на директора с училищния персонал; че се констатира средна степен на одобрение на способността на директора да се справя с външната среда; че се показва ниска степен на наличие на канали за комуникация между директора на училището и местната общност за подобряване на икономическото положение на училището. Респондентите са съгласни да се засилят корелациите с местните политически органи за подкрепа на стратегическите решения; показват съгласие относно способността да се диагностицират, да се противопоставят и да се оценяват структурните кризи в училището. Анализът на резултатите доказва и петте формулирани хипотези.

Направеното изследване дава възможност на докторанта да направи няколко полезни препоръки за подобряване на управлението на кризи, осъществяването на конструктивен стратегически процес, извършване на необходимите промени, постигане на успех при структурното управление на кризите в образованието. Насочва вниманието към значимостта на професионалните и личностни характеристики на стратегическия лидер, на подкрепата от държавата и общината, на активизирането на информационните и комуникационни системи, на мониторинговите проучвания.

3. Приноси

Вярвам, че в контекста на реализираното изследване приносите би могло да бъдат представени и формулирани по-коректно и точно.

4. Преценка на публикациите

Публикациите по темата на дисертацията са достатъчни – 6 на брой, публикувани в сборници с доклади от конференции в периода 2020-2022 г.

5. Автореферат

Авторефератът съответства на дисертационния текст и го представя по обобщен начин. Достатъчно информативно е представено съдържанието по отделните глави. Открити са обобщените изводи, препоръки и приноси на автора. Преводът на автореферата на български език би трябвало да бъде по-прецизен, особено по отношение на терминологията.

6. Препоръки и бележки:

- Да се прецизира и конкретизира целта на дисертационния труд.
- Да се формулират коректно и точно обекта и предмета на изследване.
- В първа и втора глава има повторения на абзаци, в които е направена само малка промяна на текста
- Мястото на прегледа на историческото развитие на държавните училища в Ливан от създаването им и проследяване на административното развитие на директорите при ръководенето на училището е в теоретичната част, а не в трета глава.
- Интервюто със съветника на министъра на образованието е излишно – информацията, която е получена от него произтича от нормативните документи.
- По-прецизно формулиране на приносите в научен и приложен аспект.

8. Въпрос:

Кои са основните моменти в модела на стратегическо лидерство в условията на криза?

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

На основата на очертаните достойнства на дисертационния труд, на уменията за самостоятелно научно изследване на автора, давам положителна оценка и си позволявам да предложа на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор” на Хилда Хасан Нарч в област на висше образование:

1.Педагогически науки, професионално направление 1.1. Теория и управление на образованието, Докторска програма „Управление на образованието“.

19.04.2023 г.

Рецензент:/п/
проф. д-р Пелагия Терзийска:

REVIEW

by Prof. Dr. Pelagia Mihailova Terziyska, SWU "N. Rilski" – Blagoevgrad of a dissertation work on the topic: "THE ROLE OF STRATEGIC LEADERSHIP IN STRUCTURAL CRISIS MANAGEMENT“, for obtaining the educational and scientific degree "doctor" in Professional direction 1.1. Educational Theory and Management, Doctoral Program in “Management of Education”

Author: Hilda Hasan Narch

This review was prepared on the basis of order No. 698/05.04.2023 of the rector of South-West University "Neofit Rilski", as well as the decision of the Scientific jury.

2. General presentation of the procedure and the PhD student

The procedure and the presented set of documents is in accordance with the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for the Implementation of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for the Development of the Academic Staff of South-West University "Neofit Rilski".

Hilda Narch is a doctoral student in an independent form of study (in English) in the Department of "Management of Education and Special Pedagogy" at the Faculty of Pedagogy of the South-West University "Neofit Rilski", Blagoevgrad.

Doctoral student Narch graduated in 2000 with a BA in Public Health - Medical Laboratory and Technology at the University of Lebanon - Beirut, Lebanon. Based on the knowledge and skills acquired there, she worked for several years as a laboratory technologist, and in the period 2008-2022 she was a public health teacher for BT 1, BT 2 and BT 3 in Chouweifat - Lebanon.

In 2017, at the Modern University of Science and Technology - Beirut, she obtained a master's degree in educational management. Defends diploma thesis: "Leadership management in the educational sector". Since then, the professional development of Hilda Narch has continued in this direction. She is enrolled as a doctoral student in the Doctoral Program "Management of Education" at South-West University "Neofit Rilski". and continues her research in public schools in Lebanon on issues of strategic leadership.

3. Actuality of the topic

The significance of strategic leadership for the effective management of educational organizations, for successful planning and improvement of crisis management in them, is growing more and more in today's globalized world. The managerial skills and personal qualities of the strategic leader, the knowledge of the internal and external variables that hinder or help him manage structural crises are essential to increase school effectiveness and to improve and advance school performance.

It is necessary to develop the ability of the leader for skillful strategic planning and the implementation of effective practices in dealing with the management of school structural crises - a fact that proves the relevance of research by Hilda Narch's issue.

4. Dissertation presentation and content evaluation

The dissertation submitted for review contains 186 pages, of which 161 pages are main text.

Structurally, it includes an executive summary, an introduction, three chapters, recommendations, a 17-page bibliography, and 8 pages of appendices.

The bibliography contains 300 titles in English and Arabic, including Internet sources.

The text includes 41 tables and 7 figures. In terms of volume, structure and content, the dissertation meets the requirements for obtaining the Educational - scientific degree "Doctor" according to formal indicators.

In the introduction, the doctoral student points out the significance of the conducted research and emphasizes the connection of strategic leadership with the management of structural crises in public schools. She lists the main terms used in the dissertation - strategic leadership, strategic leader, strategic plans, strategic vision, crisis management, crisis, risk management. For each of them, she gives a brief explanation of its essence according to an author chosen by the doctoral student.

Here she presents descriptively the purpose of the study, verbatim the object and the subject of the study. Formulates 3 tasks and 5 research hypotheses. It states the research question, the stages, the limitations as well as the variables that are used in the study.

The first chapter presents a theoretical overview of strategic leadership, of crises and crisis management in institutions, and the importance of strategic leadership for dealing with crises and their management. Based on the theoretical study, PhD student Narch comments on strategic leadership as an independent variable; the relationship between

school crisis management and organizational values, experiences and courses of study, including the influence of some variables on the success or failure of crisis management in the face of risks in different educational and other sectors. In this chapter she focuses attention on aspects of the "research gap" - lack of studies on the role of the strategic leader in the management of structural crises, the importance of the correlation of the strategic process with the practices of the strategic leader; the relationship between the internal and external environment with strategic leadership and its impact on crisis management.

In the second chapter, emphasis is placed on the variables that influence the functions of strategic leadership in crisis management in education. The role of strategic leadership in the process of creating constructive dialogue and communication, among all members of the organizational structure, of an appropriate internal environment for achieving the institution's goals is consistently considered. Characteristics of strategic leadership, as well as strategic leadership styles, and the most important skills that a strategic leader must possess, are specified. Environmental factors and their impact on strategic leadership are indicated, as well as the relationship of organizational culture and innovation with it.

For the purposes of the research, PhD student Narch studies perceptions related to the causes of crises, their characteristics and types, stages of crisis development, methods and teams for its management, including the importance of information and communication systems for crisis management in schools. It summarizes the impact of structural crises on the safety and security of schools, the causes causing negative consequences such as poor equipment of the school building, poorly functioning school leadership, the lack of an experienced leader trained in administrative processes, in the ability to foresee the crisis, understand the need to create an independent crisis management department in education directly related to their resolution. She emphasizes the strategic leader's ability to analyze the internal and external environment and the impact of their variables on crises, to identify the leading causes that provoke them as an essential condition for avoiding crises or limiting their risks when they occur.

The research methodology and the analysis of the results of the empirical study are presented in the third chapter.

Some qualitative and quantitative research methods are applied.

The research tool used to investigate the role of strategic leadership in the management of structural crises is a questionnaire survey. The conducted empirical research is based on the observation of 120 principals of Lebanese public schools. The survey includes questions in three directions: in the first direction, the questions are oriented towards collecting personal information about the respondent; the second is aimed at exploring the internal and external environment; the third to the change management and

methodology as well as leadership style; the fourth contains eighteen items to monitor crisis management based on crisis diagnosis, response and assessment. The questions met the criteria for validity and reliability.

The statistical methods used to assess the correlation between the dependent and independent variables provide an opportunity to expand knowledge on the researched issues and outline future research.

The analysis of the results is the basis for doctoral student Narch to summarize the opinions of the respondents and indicated that principals have the ability to organize and invest in human potential in the internal environment of the school, which may be due to the direct interaction of the principal with the school staff; that an average degree of approval of the director's ability to deal with the external environment was found; that there is a low degree of availability of communication channels between the school principal and the local community to improve the economic situation of the school. Respondents agree to strengthen correlations with local political bodies to support strategic decisions; show agreement on the ability to diagnose, confront and evaluate structural crises in the school. The analysis of the results proved all five formulated hypotheses.

The conducted research enables the doctoral student to make several useful recommendations for improving crisis management, implementing a constructive strategic process, making the necessary changes, and achieving success in structural crisis management in education. It draws attention to the importance of the professional and personal characteristics of the strategic leader, the support from the state and the municipality, the activation of information and communication systems, and monitoring studies.

3. Contributions

I think that in the context of the realized research, the contributions could be presented and formulated more correctly and accurately.

4. Evaluation of publications

The publications on the topic of the dissertation are sufficient - 6 in total, published in collections with reports from conferences in the period 2020-2022.

5. Abstract of the thesis

The thesis abstract corresponds to the dissertation text and presents it in a summarized way. The content of the individual chapters is sufficiently informative. The author's summary conclusions, recommendations and contributions are highlighted.

6. Recommendations and notes:

- To clarify and specify the purpose of the dissertation work.
- To correctly and precisely formulate the object and subject of research.

- In the first and in the second chapter there are repetitions of paragraphs in which only a small change of the text has been made
- The place of the review of the historical development of the public schools in Lebanon since their creation and tracing the administrative development of the principals in leading the school is in the theoretical part, not in the third chapter.
- The interview with the adviser to the Minister of Education is unnecessary - the information received from him derives from the normative documents.
- A more precise formulation of contributions in a scientific and applied aspect.

8. A question:

What are the main points in the model of strategic leadership in the conditions of crisis?

CONCLUSION:

On the basis of the outlined merits of the dissertation work, of the author's ability for independent scientific research, I give a positive assessment and allow myself to propose to the honorable scientific jury to award the educational and scientific degree "doctor" to Hilda Hasan Narch in the field of higher education: 1 Pedagogical sciences, professional direction 1.1. Educational Theory and Management, Doctoral Program in Management of Education.

19.04.2023

Reviewer:
prof. Dr. Pelagia Terziyska: